

# **GODIŠNJI NARATIVNI IZVJEŠTAJ ZA 2019. GODINU**

# Narativni izvještaj za 2019. godinu

## 1. Uvod

Poštovani članovi i poštovaoci rada organizacije Župa u srcu,

Pred vama je redovni godišnji narativni izvještaj urađen sa namjerom da informiše javnost o radu organizacije Župa u srcu u 2019. godini.

Kao što ćete vidjeti organizacija je imala veliki broj aktivnosti usmjerenih na razvoj ruralne zajednice. Ove aktivnosti su realizovane zahvaljujući angažovanju članova organizacije, saradnika, ali i spremnosti donatora i zajednice da podrže naš rad.

U ime organizacije zahvaljujem svima sa kojima je organizacija ostvarila na bilo koji način saradnju tokom 2019.

Organizacija i ovim izvještajem nastavlja dobru praksu objavljivanja potpunog izvještaja kako bi se svi upoznali sa njenim radom iako smo nastojali tokom godine da što bolje i transparentno prezentiramo svaku aktivnost pojedinačno.

Župa u srcu  
Jovo Radulović, izvršni direktor

## SADRŽAJ

1. Uvod. . . . .	2
2. Organizacija "ŽUPA U SRCU" . . . . .	3
3. Realizovane aktivnosti u 2019. . . . .	5
4. Realizovani projekti u 2019. godini . . . . .	31
5. Naše publikacije u 2019. godini . . . . .	35
6. Naši donatori u 2019. godini . . . . .	36
7. Saradnja sa zajednicom i medijima u 2019. godini . . . . .	37

IZVJEŠTAJI PRETHODNIH GODINA: [LINK](#)

## **2. Organizacija „Župa u srcu“**

Organizacija „Župa u srcu“ osnovana je 2016. godine kao izraz želje prvenstveno župskih intelektualaca da zavičaju daju novu vrijednost i stvore bolju Župu istovremeno promovišući njene potencijale i vrijednosti. Organizacija je u prethodnom periodu imala brojne aktivnosti usmjerene na razvoj ruralnih oblasti u Crnoj Gori i naročito Župa Nikšićke.

Osnivačka Skupština nevladine organizacije „Župa u srcu“ na sjednici od 19.08.2015. godine je usvojila Statut kojim su definisani pravci djelovanja organizacije.

**Naša misija je stvaranje održivog razvoja Župe, promocija njenih potencijala i kulturnih vrijednosti.**

**Naša vizija je ekonomski i kulturno nezavisna i razvijena Župa.**

Ciljevi organizacije su:

- očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti Župe;
- promocija Župe i njenih potencijala u zemlji i inostranstvu;
- stvaranje uslova za održivi ekonomski razvoj Župe;
- povezivanje Župljana u zemlji i inostranstvu;
- povezivanje privrednih subjekata, pojedinaca, vladinih i nevladinih organizacija u cilju stvaranja mreže koja će voditi boljoj saradnji i razvoju

- našeg zavičaja;
- stvaranje uslova za turistički razvoj Župe, pospješivanje seoskog i etno turizma;
- podrška projektima nevladinih organizacija, neformalnih grupa i pojedinaca usmjerenih razvoju i očuvanju kulturnog i ekonomskog identiteta Župe;
- podsticanje kreativnosti i novih ideja za iskorišćavanje i razvoj postojećih potencijala za ruralni razvoj;
- stvaranje uslova za očuvanje i razvoj tradicionalnih znanja i vještina;
- podrška i podsticanje stvaralaštva i ostvarivanje humanitarnih i drugih društveno korisnih ciljeva;
- širenje svijesti o značaju zaštite kulturnog nasleđa, očuvanja životne sredine i ulaganja u obrazovanje mlađih generacija;
- kreiranje razvojne politike i projekata župskog kraja;
- privlačenje investicija u razvojne projekte;
- brendiranje kraja i proizvoda koji dolaze iz njega;
- Djelatnosti udruženja su:
- reprodukcija promotivnih sadržaja o zavičaju i njihova promocija u zemlji i inostranstvu;
- organizovanje izložbi, radionica, promocija, seminara i stručnih skupova;
- objavljuvanje informativnih publikacija;
- povezivanje ponude i potražnje agro turističkih proizvoda;
- kreiranje i sprovođenje društveno korisnih projekata;
- kreiranje turističkih proizvoda zavičaja;
- ekološko turističke akcije u cilju poboljšanja uslova života u Župi;

Organizacija je svoje aktivnosti do sada obavljala na različitim poljima. Organizacija je od osnivanja ostvarila veliki broj aktivnosti u zajednici koje su primjetno povećale i angažovanost ostalih građana i institucija na stvaranju boljih uslova života u zajednici.

## 2. Organizacija „Župa u srcu“



Keep in touch. Visit us on:



**www.zupa.today**

## 3. Realizovane aktivnosti u 2019.

### Aktivnost 1: Studijska posjeta Kučima

Župa u srcu je u sklopu projekta koji je većinom realizovan u 2018. "Aktivne ruralne zajednice za bolju budućnost" koji je finansirala Evropska unija preko "Alter" programa i Mreže za ruralni razvoj Crne Gore 17.02.2019. organizovala posjetu ruralnoj zajednici koja čuvajući tradiciju stvara novu vrijednost i mijenja budućnost. Riječ je o Kučima gdje se grupa biznismena sa zavičajem u srcu 2012. godine okupila i osnovala "Fond za razvoj Kuča", organizaciju koja je kroz nekoliko godina promijenila izgled ovog istorijski značajnog mjesta. Milioni eura uloženi su od ljudi koji vole svoj zavičaj u nove puteve, objekte, kulturne događaje, publikacije...

Gostoprимstvo današnjih domaćina ovog studijskog putovanja Dragiše-Pera



Gošovića, Radomira Prelevića, Vladimira-Bata Đurovića, Zorana Petrovića, Zdravka Rajkovića i ostalih članova udruženja teško da se može prenijeti i opisati. Ljubav prema zavičaju, način na koji je Župljanima prezentirana istorija, kultura i razvoj Kuča primjer su od kog mnoge ruralne zajednice moraju učiti. Gosti su sa domaćinima najprije obišli radove koji se izvode na spomeniku žrtvama fašizma na Orljevu, mjestu gdje se na pravi način vidi moć Fonda da sopstvenim snagama sačuva dio istorije. Osim spomenika Fond uređuje i okolinu pa se radovi broje stotinama hiljada eura. Fond prikuplja sredstva od

privrednika koji potiču iz Kuča i koji ne žele da zaborave svoj kraj. Obilazak Meduna je za Župljane bio poseban. Muzej Marka Miljanova sa eksponatima iz kučke tradicije i istorije nije samo mjesto koje čuva tradiciju već i turistički proizvod koji je nova vrijednost zavičaja.

Tu je i Medunska tvrđava za koju Fond pokušava da završi rekonstrukciju. Ovaj projekat koji može biti nova pokretačka snaga Kuča je među prioritetima Fonda, ali zbog obimnosti posla očekuje se i pomoć države.

Gosti su potom obišli imanje Bata Đurovića u Dučićima gdje se na pravi način moglo vidjeti kako čovjek mijenja surovu okolinu u vizuelno jednu od najatraktivnijih turističkih lokacija. Vinogradi i voćnjaci dunje daju visokokvalitetno

vino i dunjevaču koje su gosti iz Župe mogli uz pršutu i sir da degustiraju u vino podrumu. Nedaleko od ove lokacije je i druga oaza u kamenu i vidikovac istog vlasnika koji je prije par godina u ovom kućkom selu rođacima pomogao u izgradnji kuća. Još jedan doček od srca

na imanju braće Gošović gdje, kako reče naš domaćin Pero Gošović, vlada sloga i zajedništvo braće. Na zajedničkom imanju Gošovića se oduvijek spremaju jedan zajednički ručak za sve članove bratske porodice. U modernom savardaku su nas opet dočekali tradicionalni proizvodi i braća Gošovići sa svojim gostoprimnim dočekom i srdačnošću. Utisak svih gostiju je da je ovo jedno od najlepših mjeseta u Kučima.

Fond za razvoj Kuča se gostima imao mnogo čime još pohvaliti. Izgradili su kilometre modernih saobraćajnica, nove se već grade, izgrađena je zdravstvena stanica, mjesna zajednica, velika sredstva su potrošena na izdavaštvo i publikacije kako bi sačuvali od zaborava Marka Miljanova i veličinu kučke tradicije. Njihova krilatka u modernom dobu je "Kad su braća složna i putevi se grade". Na kraju dana, koji je za Župljane bio prekratak, upriličeno je druženje u restoranu Gošović na Zlatici.



## 3. Realizovane aktivnosti u 2019.

### Aktivnost 2: Učešće u programu „Akademija održivosti“

Organizacija Župa u srcu je u martu 2019. započela učešće u programu „Akademija održivosti“. Ovaj projekat je podržan kroz program „UKLJUČI SE i utiči: Razvoj filantropije za jače civilno društvo“ („SIGN Up for Impact: Philanthropy Development for Stronger Civil Society“) koji realizuje Fond za aktivno građanstvo - FAKT, a finansira Evropska unija.

Župa u srcu je kod Fakta uspješno kandidovala formiranje i promovisanje ideje Fonda za razvoj Župe koji bi u budućnosti trebao da osnaži organizaciju u prikupljanju sredstava iz zajednice i uključi sve one kojima je Župa zavičaj, a koji žele da je razvijaju na bolje. Prikupljana sredstva će se koristiti za realizaciju bitnih projekata u zajednici. Program je uključivao prikupljanje sredstava u zajednici za jačanje Fonda i rekonstrukciju stare vodenice u selu

450 metara puta do ove vodenice, a kroz IFAD projekat je obezbijedeno i asfaltiranje dijela puta ka ovom u budućnosti značajnom turističkom mjestu u Župi.

Ukupno 56 donatora je pomoglo donacijama ovu značajnu akciju. To su:

Radovan Mirković, Jovan Joza Mirković, Danilo Korać, Dušan Korać, Baćo Joković, Mirko Joković, Drađo Milorgda Šundić, Sćepan Šundić, Slobodan-Srećko Šundić, Ćedo Šundić, Darko Mirković, Budislav Mirković, Vojislav Vojko Mirković, Vujadin Mirković, Radoje Korać, Zoran Šundić, Dražen Šundić, Milonja Zoka Korać, Ljubomir-Sjole Joković, Neđo Rada Mirković, Duško Korać, Jovan Korać, Dragoman Korać, Miodrag Joković, Milomir-Miko

Korać, Blagomir Kovačević, Jovan Joković, Milan Nikolin Mirković, Zoran V Joković, Miljan Joković, Tomo Joković, Momčilo Z Korać, Dejan Korać, Miljan Korać, Nasto Joković, Marko Joković, Milorad-Gaga Korać, Veselin D Korać, Milutin Korać, Slavko Korać, Milomir-Miško Korać, Dejan Mirković, Slobodan Mirković, Milenko Roganović, Branimir Korać, Radomir D. Mirković, Veselin Mirković, Dragomir Miloša Šundić, Radomir Raka Mirković, Dobro Kovačević, Milutin Joković, Dragutin Joković, Ana Macanović, Aleksandar Dačević, Stambeno doo i Spark doo.



Fond  
za razvoj  
Župe

Bjeloševina u Župi.

Prihodno su mještani uz pomoć Župe u srcu i drugih donatora probili oko

## **3. Realizovane aktivnosti u 2019.**

### **Aktivnost 3: Donacija OŠ „Dušan Bojović“ za nabavku kompjuterske opreme**

Župa u srcu je uz pomoć Društva mladih ekologa nakon organizovane humanitarne izložbe slika, održane u Galeriji "Trim", početkom marta uplatila školi ukupno 880



eva (850 eura sa aukcije i 30 eura od nagrade za najbolji suvenir) koje su i iskorisćene za nabavku opreme u župskoj školi. Nabavljen je novi računar za potrebe

župske biblioteke, zatim štampač i skener, zvučnici za potrebe muzičkog kabinetra i potrošni materijal za svakodnevno izvođenje nastave. Među sponzorima koji su donirali ovaj iznos našli su se Mjesna zajednica Župa, Dalibor Dubljević, Sindikat zaposlenih u OŠ "Dušan Bojović", Srđan Tadić, Desanka Čizmović, Zoran Vasiljević, Aleksandar Dačević, Savjet roditelja Župe, Siniša Novaković, Jovo Radulović, Zorica Baltić Ivanović, Veljo Stanišić i Ivan Zečević.

Ova aktivnost je bila dio projekta "Aktivne ruralne zajednice za bolju budućnost". Ovaj projekt je finansirala Evropska unija preko projekta ALTER-Aktivne lokalne teritorije za ekonomski razvoj ruralnih oblasti kojeg u Crnoj Gori implementira Mreža za ruralni razvoj Crne Gore.

Ovom donacijom će se poboljšati rad seoske biblioteke "dr Đuza Bulatović", a organizacija Župa u srcu će nastojati da kroz druge planirane aktivnosti još više osavremeni rad biblioteke u skladu sa skromnim finansijskim sredstvima sa kojima raspolaže.

## **3. Realizovane aktivnosti u 2019.**

### **Aktivnost 4: Izrada logoa projekta „Da, biram čisto“**

Logo projekta su uradili volonteri organizacije Župa u srcu u saradnji sa koordinatorom projekta. Logo projekta je stvorio prepoznatljiv identitet projekta i služio je za promociju projektnih aktivnosti.



### **Aktivnost 5: Upoznavanje javnosti sa projektom „Da, biram čisto“ i projektnim aktivnostima**

Javnost je sa ovim projektom upoznata na početku putem saopštenja za javnost, objavom na portalu zupa.today, objavama na društvenim profilima organizacije. Medijske aktivnosti su trajale tokom čitavog trajanja projekta. Svaka aktivnost je bila odlično medijski ispraćena ne samo na internet portalima već i štampanim medijima. Javnost je o svim aktivnostima bila upoznata i preko društvenih mreža organizacije gdje je bilo preko 30 objava. Osim o aktivnostima projekta objavljeni su sadržaji koji su promovisali čiste prirodne predjele. Neke od objava su bile usmjerene i na podizanje svijesti o potrebi pravilnog odlađivanja otpada.



Једна од бројних депонија у Жупи

### **Лоциране 24 дивље депоније**

Реализујући пројекат „Да, biram чисто“ невластина организација (НВО) „Жупа у srcu“ као један од већих еколошких проблема на подручју Жупе никшићке означила је нелегално одлагање отпада. Тренутно ради на попису локација дивљих депонија и до сада снимили су их чак 24, а директор по-менуте НВО Јово Радуловић истиче да је ставе по питанују еколошке свијести Жупљана разочарајуће.

„Не зна се где је ставе горе или ка Заграду и Лукавици, ка Гојуши и Југовићима, током Грачанице, Кутума или према горњој Жупи. Снимци и фотографије које објављујемо или немо тек објавити показују

рен за постављање тз. ниша за контејнере. С обзиром да је највећи број житеља Бјелашвице својим потписом дао сагласност да мјесечно плаћа по 3,3 евра за одвоз смећа у том селу, уместо планираних шест, биће постављена за сада 24 контејнера. Узидану ниша учествоваће и мјештани, а набавку материјала за једну подржала је Комерцијална банка. Активности по питанују постављања контејнера почеле су и у Моракову, а НВО „Жупа у srcu“ ће из пројектног буџета набавити материјал за градњу ниша.

Пројекат засигурно неће моći очистити стотине тона отпада који се налази на дивљим депонијама.

## 3. Realizovane aktivnosti u 2019.

### Aktivnost 6: Izrada promotivnog materijala projekta „Da, biram čisto”

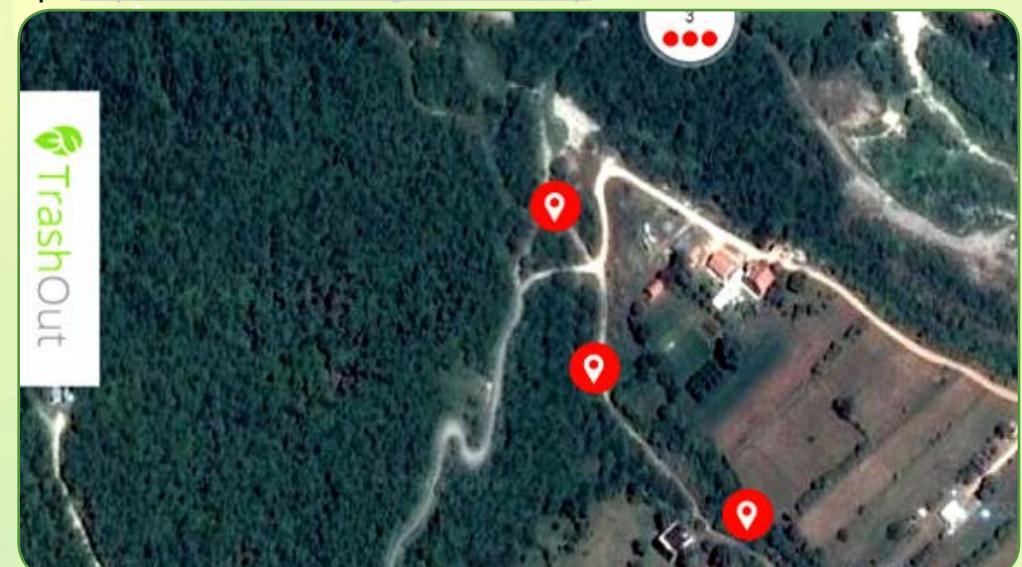
U maju je izrađen i promotivni materijal kojim je povećana vidljivost projekta. Urađeno je 40 komada majica i 15 kompleta puzli sa ekološkim motivima i pejzažima Župe.

Majice su sadržale logoe projekta, donatora i naše NVO. Majice su podijeljene volonetrima tokom kampanje, dok su personalizovane puzzle izrađene sa ekološkim motivima poklonjene u predškolske ustanove Mačak i Zagrad kako bi i najmlađa populacija bolje razumjela značaj očuvanja životne sredine. Organizacija je uradila i flajere kojima je dodatno promovisala projekat i potrebu rješavanja problema otpada.



### Aktivnost 7: Mapiranje divljih deponija u MZ Župa Nikšićka

Ova aktivnost podrazumijevala je sagledavanje stanja na terenu. Aktivnost je počela u martu, a trajala je do septembra 2019. godine. Tokom tog perioda locirano je preko aplikacije Trash out 27 deponija raznog otpada. Tačne lokacije sa fotografijama moguće je pogledati na Trashout mapi na sajtu <https://www.trashout.ngo/#TrashMap>



Mediji su dobro ispratili ovu aktivnost, pa je bilo objava i u štampanim medijima i na internet portalima.

## **3. Realizovane aktivnosti u 2019.**

### **Aktivnost 8: Konferencija o podrškama u ruralnom razvoju**

Župa u srcu je sa Društvom mladih ekologa u utorak 02. 04. 2019. godine u 11h u multimedijalnoj sali IPC Tehnopolis organizovala konferenciju na temu „Programi podrške i perspektive za ruralne oblasti u Crnoj Gori“. Ova aktivnost bila je dio projekta „Aktivne ruralne zajednice za bolju budućnost“ koji je finansijski podržan od Evropske unije preko „Alter“ programa i Mreže za ruralni razvoj Crne Gore.

Na konferenciji je predstavnik Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja Darko Konjević prezentirao postojeće mjere podrške za ruralne oblasti koje su određene u ovogodišnjem budžetu. Svoje programe za ruralne oblasti je izložio i predstavnik Ministarstva održivog razvoja i turizma Nikola Ilić, a o podrškama i razvoju lokalne ruralne infrastrukture je ispred Opštine govorio i menadžer Živko Kecević.

Sam projekt u sklopu kojeg je realizvana današnja aktivnost kako je kazao Miodrag Karadžić ispred NVO Društvo mladih ekologa Nikšić, je planirao realizaciju 11 aktivnosti u trajanju od devet mjeseci.

„Opšti cilj projekta je doprinos razvoju ruralnih zajedница u Crnoj Gori.

Specifični ciljevi projekta su stvaranje boljih uslova za organizovanje lokalnih grupa koje će kreirati razvoj ruralnih oblasti, povećanje atraktivnosti i stvaranje nove vrijednosti ruralnih područja“, naveo je on dodajući da su ciljne grupe u projektu građani koji žive u ruralnim oblastima, nacionalne i lokalne vlasti u Crnoj Gori, poslovna udruženja, udruženje poljoprivrednih proizvođača, etno i turistička domaćinstva u ruralnim područjima koja

će moći tokom projekta sagledati mogućnosti koje nudi koncepcija LAG-ova (Lokalne akcione grupe), lokalni i nacionalni mediji. Konferencija je poslužila i kao prilika da se prezentuju publikacije „Studija razvoja Župe“ i „Mapa resursa ruralnog Nikšića“, koje su nastale tokom trajanja projekta.

Dušan Babić, kao jedan od asistenata u izradi prezentovane Mapa resursa ruralnog Nikšića, kazao je da je mapa prvi dokument u Crnoj Gori tog tipa uredjen za jednu opština koji sadrži popis aktivnih u 14 ruralnih mjesnih zajednica u opštini Nikšić.

„Dokument za cilj ima da prikaže aktivnosti naših domaćina, vrijednih, preduzetnih ljudi u ruralnim mjesnim zajednicama kako bi osvijetlio njihov rad, povezao ih međusobno i omogućio im da nastupaju zajedno na domaćim i stranim tržištima“, objasnio je Babić.

Jovo Radulović iz NVO Župa u srcu, kao jedan od obrađivača dokumenta, kazao je da je „Strategija razvoja Župe“ rađena po konceptu „odozdo prema gore“ i pokazuje šta to treba uraditi u lokalnoj zajednici do 2025. godine.

Kako je Radulović naglasio ovaj koncept promoviše i Evropska unija kroz LAG-ove i LAG strategije. „To je koncept koji, nažalost, u Crnoj Gori još uvijek nije zaživio. Mi se i kroz projekt trudimo da pokrenemo i zajednice, a i organe odlučivanja, da se pozabavimo LAG-ovima i da u nekom narednom periodu, što kraćem, nadam se, budemo imali prve LAG-ove koji će imati svoje razvojne strategije“.

Drugi dio konferencije je protekao u postavljanju pitanja o raznim temama koja tište stanovnike ruralnih oblasti Nikšića.

Nacrt Strategije razvoja Župe možete pogledati [OVDJE](#)  
Mapu resursa ruralnog Nikšića možete pogledati [OVDJE](#)



## 3. Realizovane aktivnosti u 2019.

### Aktivnost 9. Izgradnja niša za smještaj kontejnera

Umjesto izgradnje niša na 2 lokacije na teritoriji Župe i planiranog angažovanja firme koja će to uraditi napravili smo veliki pomak kod stanovnika tri naselja u Župi koji su se obavezali da urade niše, a da mi nabavimo potrebnii materijal. Nakon ovoga u ovu akciju se uključila i mjesna zajednica Župa koja je i sama donirala materijal za jednu nišu u selu Dučice. Organizacija je uspjela da prikupi i 150 eura novčane donacije od Komercijalne banke AD Podgorica, pa je napravljeno 9 niša. Nakon dostavljanja spiska zainteresovanih građana Bjeloševine, Dučica i Morakova za uključivanje u sistem kompostiranja JP Komunalno Nikšić se obavezalo da dopremi kontejnere na tih 9 lokacija. Kako se pojavila potreba postavljanja još jedne niše u Morakovu i spremnost mještana da učestvuju u radovima organizacija je od uštedenih sredstava sa projekta finansirala dio materijala za izradu i desete niše. Mještani su finansirali dio materijala i uradili nišu koja se nalazi na vrhu naselja Morakovo. Organizacija Župa u srcu je uspjela da ukupno prikupi donacija u materijalu ukupno 836 eura za izradu niša, od čega je i sama prikupila od svojih članova 326 eura, mjesna zajednica je donirala materijala u vrijednosti od 124 eura, a 386 eura materijala je donirala firma Gradnja inženjering.

Lokacije na kojima su postavljene niše su: Kod OŠ „Dušan Bojović“ u Milolu Polju, četiri lokacije u Bjeloševini, jedna kod Slapa u Dučicama i četiri lokacije duž glavnog puta u Morakovu.

Na poslovima izgradnje niša bila je angažovana i mehanizacija za iskope i pripremu zemljišta, a na poslovima izgradnje podloge i zidanja je bilo

angažovano preko 70 volontera, mještana i đaka župske škole. Procjena je da je ovaj doprinos realizaciji projekta bio preko 2000 eura.

Nakon izgradnje niša Komunalno je isporučilo 26 kontejnera i započelo prikupljanje otpada u ovim naseljima tako da svake srijede izlazi 2 puta pošto se broj smeća u kontejnerima povećava što je siguran pokazatelj za značajno manje smeća u budućnosti u rijeci Gračanici i pritokama. Ostala su još 3 kontejnera da se isporuče u poslednje sagrađenoj niši u Gornjem Morakovu.

Za potpuno rješavanje problema neophodno je primijeniti isti sistem i u preostala 4 naselja u Župi. Započeto prikupljanje potpisa u naselju Kuta kako bi se ovo naselje uvelo u sakupljanje i odvoženje otpada, a dio mještana Oblatna je i sam prikupio potpise. Organizacija je pisala i ministarstvu održivog razvoja sa namjerom da pomogne u izgradnji komunalne infrastrukture.

Spisak onih koji su učestvovali u izgradnji niša za kontejnere u Bjeloševini: Baćo Joković (izvodio radove sa utevornom lopatom), Mirko P. Joković, Milutin Miško Joković (majstor na zidanju niša), Vlado Joković (majstor na zidanju niša), Mirko V. Joković, Dušan Korać, Danilo Korać (vozio materijal traktorom), Milorad Korać - Gaga, Branimir Korać, Dražen Korać, Dragoman Korać, Nikola Korać, Danijel Korać, Dobro Kovačević, Kojo Kovačević (radio kombinirkom), Radovan Mirković, Marko Mirković (vozio materijal traktorom), Milutin Mirković, Mirković Ilija, Luka Mirković, Svetozar Mirković, Slobodan Mirković, Miroje Mirković, Igor Mirković, Čaja Mirković, Spiro Mirković, Miloš Mirković - Gosja, Dejan Mirković, Predrag Mirković, Momčilo Mirković, Mlađen Mirković, Zeljko



## 3. Realizovane aktivnosti u 2019.

Mirković, Milonja-Zoka Korać (majstor), Jovo Radulović i Dragoljub Radulović.

Spisak onih koji su učestvovali u izgradnji niše za u zaseoku Vojinovića u Dučicama: Vaso Vojinović, Dragan Vojinović, Ilija Vojinović, Bojan Vojinović, Ljubomir Vojinović, Slobodan Vojinović i Milan Vojinović.

Spisak onih koji su učestvovali u izgradnji niše kod ulaza Kovačevića: Kojo Kovačević, Radivoje Kovačević, Boško Kovačević, Filip Kovačević, Damjan Kovačević, Dragiša Mušikić, Slobodan Kovačević i Dejan Kovačević.

Spisak onih koji su učestvovali u izgradnji niše kod Doma u Morakovu: Slaviša Kovačević, Ivica Kovačević, Nikola Kovačević i Zoran Kovačević.

Spisak onih koji su učestvovali u izgradnji niše u Gornjem Morakovu: Savo Marojević, Blagota Marojević, Nikola Marojević i Ivan Marojević.

Spisak onih koji su učestvovali u izgradnji niše kod škole "Dušan Bojović" u Miolju Polju:

Đaci OS "Dušan Bojović", Jovo Radulović, Dragoljub Radulović, Radovan Mirković, Brano Korać, Marko Mirković, Svetozar Mirković i Danilo Korać

[#dabiramcisto](#)

[#USpartnerMNE](#)

[#zupausrcu](#)

[#faktcq](#)

[#SADzaAktivneGradjane](#)



### Aktivnost 10: Probijanje puta do vodenice u Bjeloševini

Organizacija Župa u srcu je pomogla mještanima i u poslu probijanja oko 450 m novog puta do objekta vodenice i imanja koja se nalaze uz obalu



Gračanice. Put je nakon više dana rada probio mještanin Baćo Joković sa svojom mašinom, a mještani su pomoći u nabavci goriva imali od firmi Uniprom metali, Gradnja inženjering i organizacije Župa u srcu. Jedan dio puta je bio i opasan za probijanje, pa je u jednom trenutku pomoći u izvlačenju mehanizacije mještana pritekla i lopata Uniprom metala sa kopa Zagrad. Ovaj put je MZ Župa kandidovala za asfaltiranje preko IFAD projekta, pa je put i asfaltiran uz podršku Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Opštine Nikšić i organizacije IFAD.

## **3. Realizovane aktivnosti u 2019.**

### **Aktivnost 11: Organizovanje šahovskog prvenstva**

Župa u srcu je zajedno sa MZ Župa po drugi put zaredom organizovala 21.04.2019. u Domu Carine II Šahovsko prvenstvo Župe. U konkurenciji od 8 takmičara ovogodišnji prvak je prošlogodišnji pobjednik Jovo Radulović, koji je imao maksimalni učinak od 7 pobjeda. Drugi sa 5 pobjeda je bio Gojko Krulanović, treće mjesto osvojio je Miroje Tomić, četvrti je bio Njegoslav Krulanović, peti Dragoljub Radulović, šesti Puniša Radulović,



sedmi Baja Jovanović i osmi Filip Radulović sa jednom neriješenom partijom. Igralo se po Bergerovom sistemu, a pobjednik je dobio pehar koji je već dobio prelazni karakter, pa će za sledeću godinu opet biti nadmetanja za njegovo osvajanje.

### **Aktivnost 12: Podržana akcija čišćenja otpada u lokalnom mjesnom centru**

U maju su đaci OŠ "Dušan Bojović" i nastavnice te škole Vesna Radulović i Tanja Bogetic realizovali planiranu aktivnost čišćenja u sklopu projekta "Zeleni izazov za sve" kojeg realizuje NVO ODA. Ovaj projekat je podržan kroz program „Za jači glas organizacija građanskog društva“, koji realizuje Fond za aktivno građanstvo - FAKT, a finansira Američka ambasada u Podgorici.

Pomoć u realizaciji akcije čišćenja prostora oko mjesnog centra i škole stigla je i od NVO Župa u srcu i projekta "Da, biram čisto", pa je tokom akcije prikupljeno 15 vreća raznog otpada.

Prostor je očišćen, pa se mole svi stanovnici Župe da vode računa da otpad ne bacaju pored puta već da ga odlože u kontejnere. Postavljanjem kontejnera Župa u srcu je to i omogućila lokalnom stanovništvu u Miolju Polju.



## **3. Realizovane aktivnosti u 2019.**

### **Aktivnost 13. Organizovanje manifestacije " Putevi Lukavice i dokoljena"**

Manifestacija je organizovana 18. maja sa namjerom da promoviše Lukavicu kao posebni prirodni predio i narcise, odnosno dokoljene kao znak proljeća i čistoće. Manifestacija je okupila ljubitelje prirode, plani-

obišlo Mali Žurim, Veliki Žurim, Kapetanovo jezero i Stožac. Nakon toga u Eko kampu "Luke", organizovan je ručak i druženje za sve učesnike. Učesnici su bili prezadovoljni ljepotom dokoljenama rascvjetalih lukavičkih predjela, organizacijom i dočekom. Bio je to zaista jedan dan za pamćenje i druženje ljubitelja prirode sa "rascvjetalom" Lukavicom. Manifestaciji su prisustvovali i predstavnici Ministarstva održivog razvoja i turizma, Nacionalne Turističke Organizacije i TO Nikšić. Organizacija je uradila video o ovom događaju i on je vidljiv na našem You Tube kanalu.

Mediji su veoma dobro ispratili događaj i prenijeli informaciju sa njega.

Linkovi na kojima još možete naći informaciju o manifestaciji:

<https://sharemontenegro.me/ljubitelji-prirode-manifestacija-putevima-lukavickih-narcisa-dokoljena-ceka-na-vas/>  
<https://www.onogost.me/drustvo/zupa-u-srcu-organizuje-manifestaciju-putevima-lukavickih-narcisa-dokoljena>  
<https://zupa.today/vijesti/putevima-lukavickih-narcisa-dokoljena.html>  
<http://www.oblun.me/kapetanovo-j-v-zurim-putevima-lukavickih-narcisa-dokoljena-subota-18-5-2019g-8h-rekreativna-srednja-tura/>  
<http://www.antenam.net/index.php/drustvo/120828-velicanstvena-lukavica-setnja-putevima-lukavickih-narcisa-dokoljena>  
<https://www.vijesti.me/vijesti/drustvo/foto-druzenje-sa-rascvjetalom-lukavicom>  
<http://www.rtcg.me/vijesti/turizam-i-ekologija/239400/zupa-u-srcu-promovise-lukavicu.html>  
<https://www.dan.co.me/?nivo=3&rubrika=Regioni&clanak=696983&datum=2019-05-20>



nare i aktivne građane Nikšića i Župe. Oko 120 ljubitelja prirode je

## 3. Realizovane aktivnosti u 2019.

### Aktivnost 14. Akcije čišćenja otpada u lokalnoj zajednici

U sklopu ove aktivnosti imali smo nekoliko akcija čišćenja otpada na kojima je učestvovalo preko 70 volontera i nekolike utovarne lopate

od maja do kraja septembra. Očišćene su dvije veće lokacije otpada u Morakovu u saradnji sa mašinom Opštine Nikšić. Zajedno sa nastavnicima, đacima župske škole i NVO ODA organizovana je zajednička akcija čišćenja prostora mjesnog centra u Župi. U septembru je organizovana velika akcija čišćenja korita Gračanice ispod III prezide gdje je sakupljeno preko 150 kesa otpada i nekoliko guma. Sa mještanima Bjeloševine očišćeno je nekoliko manjih deponija uz pomoć

mašina mještana. Sve ove aktivnosti uključujući aktivnosti mapiranja uticale su na mještane koji su se sami organizovali i očistili par deponija. Tako su mještani Zagrada uz pomoć mehanizacije Uniprom metala očistili veću deponiju koja se nalazila pored kopa Zagrad. Takođe u Morakovu i Dućicama je nekoliko mještana uklonilo par deponija koje su bile stacionirane blizu njihovih kuća. Nakon projekta mještani Oblatna su samoinicijativno očistili saobraćajnice u ovom selu. Ipak ostalo je još mnogo posla na čišćenju i podizanju svijesti građana, pa će aktivnosti biti nastavljene i u narednom periodu. Linkovi nekih od internet portala koji su pisali o akcijama:

<https://www.vijesti.me/vijesti/drustvo/akcija-ciscenja-gracanice-sakupljeno-preko-150-kesa-otpada>

<https://zupa.today/vijesti/u-gracanici-sakupili-150-vreca-otpada.html>

<https://www.onogost.me/drustvo/akcija-ciscenja-otpada-u-zupi>

<http://standard.co.me/index.php/gradovi/item/56921-pocela-akcija-ciscenja-divljih-deponija-u-zupi-niksickoj>

<https://zupa.today/vijesti/ociscen-prostor-u-centru-zupe.html>

<https://zupa.today/vijesti/krenulo-se-i-u-ciscenje-zupe.html>



## 3. Realizovane aktivnosti u 2019.

### Aktivnost 15: Kampanja "Da, biram čisto"

U sklopu ove aktivnosti podijeljene su personalizovane puzzle u Vrtiću Mačak i Zagrad u Župi. Vaspitači i djeca su bili oduševljeni poklonom. Miodrag Karadžić iz Društva mladih ekologa održao je i ekološku edukativnu radionicu.

Umjesto okruglog stola održavani su pojedinačno sastanci sa predstvincima naselja u kojima su postavljeni kontejneri, kao i sastanak sa



direktorom Komunalno Nikšić gdje su dogovoren detalji oko izrade niša i isporuke kontejnera. Urađen je i liflet koji promoviše urađeno na projektu i koji podsjeće ostale mještane da se uključe u akcije koje se pripremaju kako bi se posao uspostavljenja sistema sakupljanja i odvoženja otpada zakružio u Župi. U sklopu ovih aktivnosti na društvenim mrežama je kroz nekoliko objava istican značaj očuvanja čiste prirodne sredine u Župi.

<https://zupa.today/vijesti/puzzle-sa-motivima-zupe-zupskom-vrticu.html>

<https://www.mladiniksica.me/zupskom-vrticu-na-poklon-puzzle-sa-motivima-zupe/>

A promotional graphic for the 'DA BIRAM ČISTO' campaign. It features a large green square containing the text 'DA BIRAM ČISTO' in a stylized font. Surrounding this central text are four circular images: one showing a group of people at a trash collection event, another showing a landscape, and two others showing groups of people outdoors. At the bottom of the graphic are logos for 'ZUPA U SRCU', the United States flag, the Seal of the Republic of Montenegro, and the 'fond za aktivno građanstvo' logo.

## 3. Realizovane aktivnosti u 2019.

### Aktivnost 16: Izrada logoa projekta „Opasnosti ambrozije“

Na samom početku projekta urađen je logo projekta Opasnost ambrozije. Logo su uradili volonteri organizacije Župa u srcu uz sugestije Ugovornog tijela. Logo je bio vidljiv tokom svih aktivnosti na projektu i urađenim publikacijama.



### OPASNOST AMBROZIJA

Za informaciju o ovij aktivnosti pogledajte Aneks 1 Logo projekta

### Aktivnost 17: Dizajniran i odštampan informativni priručnik „Opasnosti ambrozije“

Tokom projekta urađen je priručnik Opasnosti ambrozije. Priručnik je urađen u koloru. Priručnik sadrži informacije o ambroziji, opasnostima koje donosi razmnožavanje ove invazivne vrste, načinima prepoznavanja



i uništavanja. Priručnik je vidljiv u elektronskom obliku na linku [https://zupa.today/pdfs/prirucnik\\_Opasnost\\_ambrozija\\_A5.pdf](https://zupa.today/pdfs/prirucnik_Opasnost_ambrozija_A5.pdf)

## **3. Realizovane aktivnosti u 2019.**

### **Aktivnost 18: Uništavanje ambrozije na jednoj lokaciji u Župi koja se nalazi blizu Župskog manastira i glavnog puta**

Akcija uništavanja ambrozije čupanjem iz korijena je održana u Župi 30. jula uz učešće 20 volontera. Čišćena je lokacija novoformirani park kod skretanja ka Župskom manastiru. Akciji su se pridružili i volonteri Društva mladih ekologa, pa je ambrozija uništена i glavnim putem od manastira do Prijelaza raskrsnice ka naselju Jugovići. Sva ambrozija je sakupljena u desetak kesa koje su pokupili radnici Komunalno Nikšić.



Fotografije su objavljene i u galeriji na sajtu <https://zupa.today/plugin/gallery/gallery/61.html> na facebook stranici organizacije: [https://www.facebook.com/pg/zupa.niksicka/photos/?tab=album&album\\_id=1304520813071436](https://www.facebook.com/pg/zupa.niksicka/photos/?tab=album&album_id=1304520813071436) i instagram stranici: <https://www.instagram.com/zupausrcu/>

Tokom projekta identifikovano je nekoliko lokacija u Župi na kojima u većoj i manjoj mjeri ima ambrozije.

### **Aktivnost 19: Video o tome šta je ambrozijsa, kako je prepoznati i koje su opasnosti.**

U cilju većeg upoznavanja javnosti sa ovom opasnom invazivnom biljkom objavili smo i video „Opasnosti ambrozije“ koji se može pogledati na YouTube profilu organizacije <https://youtu.be/MOQsijxiEDw>, facebook, twiter i Instagram nalogu organizacije.

### **Aktivnost 20: Obavještavanje javnosti o projektu „Opasnosti ambrozije“ i projektnim aktivnostima**

Javnost je od početka bila upoznata sa projektom i aktivnostima koje smo imali. Na početku projekta smo štampanim i internet medijima poslali saopštenje o započinjanju projekta koje su oni većinom prenijeli. Mediji su u velikoj mjeri prenijeli i informaciju sa održane akcije uništavanja ambrozije.

Pres kliping medija možete pronaći na linkovima:

- <https://www.dan.co.me/?nivo=3&rubrika=Regioni&clanak=703246&naj datum=2019-07-04&datum=2019-07-05>
- <http://standard.co.me/index.php/drustvo/item/52896-zupa-u-sr cu-zapocela-projekat-opasnost-ambrozija>
- <https://www.mladiniksica.me/zupa-u-sr cu-zapocela-projekat-opasnosti-ambrozije/>
- <https://zupa.today/vijesti/opasnost-ambrozija.html>
- <https://www.onogost.me/drustvo/u-zupi-unistavana-ambrozija>
- <https://www.vijesti.me/vijesti/drustvo/u-niksickoj-zupi-unistavali-ambroziju>
- <http://www.antenam.net/index.php/drustvo/125406-zupa-u-sr cu-zapocela-projekat-opasnost-ambrozija>
- <https://www.mladiniksica.me/zajednicki-do-manje-ambrozije/>
- <https://zupa.today/vijesti/zajednicki-do-manje-ambrozije.html>



## 3. Realizovane aktivnosti u 2019.

### Aktivnost 21. Organizovanje manifestacije „Dan Lukavice“

Prvobitno zamišljena manifestacija parada konja je proširena stvaranjem manifestacije „Dan Lukavice“. Ova manifestacija je organizovana u saradnji sa Etno kućom „Moj San“. Napravljen je bogat kulturno umjetnički program uz učešće KUD „Ljubo Božanović“. Ovom manifestacijom



se na pravi način promovisala Lukavica i njene prirodne ljepote, ali i tradicija i običaji lokalnog stanovništva. Uspjeli smo prikupiti novčanu donaciju od 600 eura, pa je za sve učesnike bio obezbijeden i besplatni ručak, a obezbijedeno je i ozvučenje, diplome za učesnike, šator, stolice i stolovi. Organizacija Župa u srcu je uradila i video sa ove manifestacije

koji je postavljen na You tube kanalu na linku <https://youtu.be/fIpNSBF-w4mQ>  
Mediji su odlično prenijeli informacije sa ovog događaja.



Internet portali su izvještavali o događaju i to se može pronaći na linkovima:

<https://www.vijesti.me/vijesti/drustvo/sa-strujom-i-vodom-doci-ce-i-turisti-na-lukavicu>

<https://www.antenam.net/drustvo/127329-parce-raja-lukavica-za-vikend-bila-puna-zivota>

<https://www.dan.co.me/?nivo=3&rubrika=Ljudi%20dogadjaji&clanak=705833&datum=2019-07-25>

<https://www.onogost.me/drustvo/parada-konja-izlozba-domacih-proizvoda-na-lukavici>

<https://volimdanilograd.me/kod-komsijq-vikend-rezervisan-za-lukavici-uzivace-se-i-u-tradicionalnim-jelima/>

<https://zupa.today/vijesti/druzenje-na-lukavici-21.-jula.html>

## **3. Realizovane aktivnosti u 2019.**

### **Aktivnost 22: Izrada promotivnih spotova značaju očuvanja životne sredine**

Urađen je jedan video u kom je predsjednik mjesne zajednice Župa poslao ekološku poruku sugrađanima o neophodnosti očuvanja životne sredine u Župi. Video se može pogledati na You tube kanalu organizacije Župa u srcu



na linku: <https://youtu.be/O5ehpmzjWPY>

Ekološku poruku je poslao i njegov zamjenik Radovan Mirković i ta poruka je vidljiva na linku: <https://youtu.be/UFWLxm342fc>  
Ova aktivnost je finansirana kroz projekat „Da,biram čisto“.

### **Aktivnost 23. Kampanja i javno zagovaranje kako bi se završio proces organizovanog odvoženja otpada u svih 12 naselja u Župi**

Za potpuno rješavanje problema otpada i deponija u Župi neophodno je uključivanje i preostala 4 naselja u sistem. Organizacija i MZ Župa nastoje rješiti ovaj veliki problem i u preostalim naseljima Župe. Organizacija je pisala ekološki projekat kod Ministarstva održivog razvoja koji je usmjeren na djelimično rješavanje problema i u ova četiri sela. Sa direktorom Komunalno Nikšić je dogovoren da se sa uključivanjem i ovih naselja odvoz otpada intezivira dva dana tokom nedjelje. Sa pre-



dstavnicima Opštine smo razgovarali na temu donošenja odgovarajućih akata da sva domaćinstva moraju imati obavezu da plaćaju odvoz otpada. Ova stavka je kako nam je rečeno ipak stvar državnih propisa tako da problem mora biti izložen državnim organima.

## 3. Realizovane aktivnosti u 2019.

### Aktivnost 24: Rekonstrukcija vodenice u Bjeloševini

Organizacija Župa u srcu je uspjela zajedno sa mještanima da kroz program "Akademija održivosti" sakupi potrebna sredstva u projektu Fond za razvoj Župe kojim je započeta rekonstrukcija seoske vodenice u naselju



Bjeloševina. „Program „Akademija održivosti“ je realizovan u okviru regionalnog projekta „UKLJUČI SE i utiči: Razvoj filantropije za jače civilno društvo“ („SIGN Up for Impact: Philanthropy Development for Stronger Civil Society“) koji implementira SIGN mreža fondacija iz zemalja jugoistočne Evrope, uz podršku Evropske unije i Balkanskog fonda za demokratiju. U Crnoj Gori, projekat realizuje Fond za aktivno građanstvo –

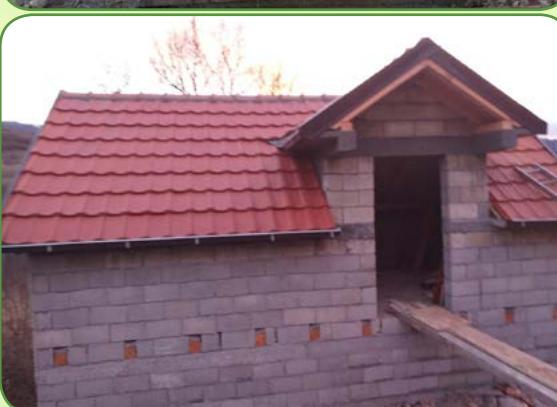
FAKT.“

Župa u srcu je uz pomoć donatora i zajedno sa dijelom mještana Bjeloševine i Vasiljevića čiji su preci vijekovima bili dio života ove vodenice uspjela da sakupi 4000 eura, pa je isto toliko donirano kroz program Akademija održivosti. Rekonstrukcija je započela skidanjem krova, rušenjem dijela



zidova, zidanjem novih i postavljanjem krovne konstrukcije. Organizacija je nabavila i materijal za malterisanje, a mještani će obezbijediti potrebnu stolariju.

Ova aktivnost je izazvala veliku pažnju medijske javnosti kako TV, tako i internet i štampanih medija.



## **3. Realizovane aktivnosti u 2019.**



Projekt finansira  
Evropska unija



**ZELENI PUT**



### **Aktivnosti 25: Izrada loga projekta „Zeleni put”**

Logo projekta je izabran da asocira na projekat i zelenu ekonomiju. Odabrani logo projekta je vizuelno prepoznatljiv i poslužio je boljoj promociji projekta i projektnih aktivnosti.

### **Aktivnosti 26: Upoznavanje javnosti sa projektom „Zeleni put” i planiranim projektnim aktivnostima.**

Javnost je upoznata sa projektom i projektnim aktivnostima saopštenjem koje je poslato direktno na mail štampanim i internet medijima. Saopštenje je zajedno sa urađenim logom projekta poslato i na mail grupe Otvoreni Nikšić i CRN-VO. Saopštenje je objavljeno na portalu organizacije i društvenim mrežama i profilima koje ona ima. Vijest je prihvaćena dobro od strane vodećih medija u Crnoj Gori tako da je ostvarena veća vidljivost od početno planirane.

### **Aktivnosti 27: Izrada promotivnog materijala na projektu „Zeleni put” (platneni cegeri, majice, solarni punjači, roll up)**

U okviru projekta je urađeno 30 platnenih cegera, 30 majica, 15 solarnih punjača i platno za roll up. Materijal je urađen kvalitetno i u skladu sa planiranim. Dio promotivnog materijala je podijeljen tokom sprovođenja akti-vnosti, a dio će biti podijeljen tokom narednih aktivnosti tokom 2020. godine.



## **3. Realizovane aktivnosti u 2019.**

### **Aktivnosti 28: Održavanje radionice „Ušteda energije u domaćinstvu“**

Nakon obavljenih priprema 14. novembra 2019. održana je radionica na temu „Ušteda energije u domaćinstvu“ za učenike OŠ „Dušan Bojović“ Učenici su mogli čuti praktične savjete kako smanjiti potrošnju energije u svojim domaćinstvima i na taj način dati doprinos očuvanju planete.



vode brigu o uštedi energije. Rezultati ankete su u obradi i biće prezentovani javnosti do kraja projekta. Radionica je trajala 2 h.

Na kraju djeca su kroz tačne odgovore u kratkom kvizu pokazala da im je tema bila interesantna i sa dosta novina koji se mogu primijeniti u praksi.

Mediji su dobro ispratili ovaj događaj. Predavanju je prisustvovalo 30 učesnika, kao i predavač, koordinator i asistent koordinatora.

### **Naziv aktivnosti 29: Radionica za mlade "Ekološka poruka sugrađanima"**

Kreativna radionica sa đacima u cilju izrade ekoloških poruka održana je u OŠ „Dušan Bojović“. Radionici je prisustvovalo 20 đaka koji su na različite načine kreirali svoje ekološke poruke. Poruke su kompjuterski obrađene,



a organizacija je koristeći ove poruke dizajnirala i razglednice koje će nakon što budu odštampane biti poslate na adrese institucija koje se bave ekologijom i održivim razvojem u Crnoj Gori.

Za kreirane razglednice sa ekološkim porukama možete pogledati [LINK](#)

## **3. Realizovane aktivnosti u 2019.**

**Naziv aktivnosti 30: Izrada upotrebnih predmeta od recikliranih materijala – konkurs za sve osnovne škole u Crnoj Gori sa nagradom za prva tri mjesto**

Na konkursu za izradu predmeta od recikliranih materijala pristiglo je 35 radova iz ukupno 18 škola što je pokazalo značajnu kreativnost i zainteresovanost učenika za temu recikliranja, premašujući naša očekivanja (10 radova). Tročlana komisija za ocjenu radova u sastavu: Jovo Radulović,



Vesna Radulović i Tanja Bojetić prispjelih po konkursu br. REC-01-2019 na temu izrade predmeta od recikliranih materijala nakon dva kruga bodovanja donijela je odluku o izboru najboljih radova. Komisija je u konkurenciji od 35 radova nakon bodovanja izabrala najbolja tri rada: Prvo mjesto: Andjela Vulović sa radom „Farma“, šifra rada „VDKO\_01“ iz JU OŠ „Veljko Drobnjaković“ iz Risan;

Druge mjesto: Miljana Vasiljević sa radom „Insekti“, šifra rada „LEP-TIR101“ iz JU OŠ „Milan Vuković“ iz Herceg Novog;

Treće mjesto: Tara Rašković sa radom „Lampa od listova papira“, šifra rada „221206“ iz JU OŠ „Orjenski bataljon“ iz Bijele. Nakon odabira najboljih radova u OŠ „Dušan Bojović“ organizovana je izložba pristiglih radova sa dva realizovana konkursa. Izložba je održana u holu OŠ „Dušan Bojović“ uz prisustvo velikog broja đaka i roditelja pošto je škola u holu u isto vrijeme organizovala i kulturni program u kom su učestvovali đaci škole, a uručeni su im i poklon paketići koje su za svu župsku djecu obezbijedili MZ Župa, Crveni Krst Nikšić i firma Uniprom Metali.

Na izložbi su najboljima uručene nagrade u vidu knjiga i solarnog punjača za prva tri mjesto u oba konkursa u skladu sa pozivom koji je prethodno bio raspisan, a organizacija je od svojih sredstava uradila i diplome za nagrađene.

## **3. Realizovane aktivnosti u 2019.**

**Aktivnosti 31: Konkurs za izradu najbolje makete etno-sela ili vodenice od prirodnih materijala i organizovanje izložbe radova u holu škole „Dušan Bojović“**

Tekst konkursa je bio objavljen na portalu [www.zupa.today](http://www.zupa.today) i nakon isteka roka za slanje pristiglo je 13 radova iz 7 osnovnih škola u Crnoj Gori.



Tročlana komisija za ocjenu radova u sastavu: Jovo Radulović, Vesna Radulović i Tanja Bogetic prispjelih po konkursu br. ETNO-01-2019 na temu Etno-sela (kuće, ambari, čardaci, mini - farme) ili vodenice od prirodnih materijala (kombinacija prirodnih materijala - metal, kamen, glina, drvo (iskorišćena palidrvca, šibice), vuna, svila, koža, krzno, pamuk, itd. donijela je odluku o izboru najboljih radova. Komisija je u konkurenciji od 13 radova nakon bodovanja izabrala najbolja tri rada:



Prvo mjesto: Nikolina Rakojević, šifra rada „NIKOLUKO 1“ iz JU OŠ „Dušan Đukanović“ iz Nikšića;  
Drugo mjesto: Kristina Goljanin, šifra rada „OVDJE ŽIVI HRABRA ČETA HARAMBAŠE JOVANČETA“ iz JU OŠ „Nikola Đurković“ iz Radanovića;  
Treće mjesto: Mateja Ljubatović, šifra rada „GRIPOLIS“ iz JU OŠ „Nikola Đurković“ iz Radanovića.

### 3. Realizovane aktivnosti u 2019.

#### Naziv aktivnosti 32: Održavanje treninga za 10 domaćinstava o kompostiranju u domaćinstvima

U prostorijama MZ Župa održan je trening o kompostiranju za 10 domaćinstava koja su se tokom konkursa prijavila za učešće. Trening o kompostiranju je održao Boris Jabučanin, inače autorizovani partner i promoter originalne japanske EM Tehnologije za Crnu Goru. On je prisutne najprije upoznao sa ulogom mikroorganizama u prirodi.

Ovi mikroorganizmi imaju veliki značaj kod procesa kompostiranja i bržeg razlaganja kompostne mase. Učesnici na treningu su mogli da čuju da se onaj otpad koji domaćinstva većinom bacaju ili spašavaju upravo koristi kao kompostna masa koja

kroz proces kompostiranja biva pretvorena u kvalitetno đubre-kompost.

Učesnici su upoznati sa tradicionalnom tehnikom kompostiranja kao i savremenom metodom uz dodavanje kulture mikroorganizama u kompostnu masu. Prednost savremene metode kompostiranja je što kod primjene ove metode nema prevrtanja kompostne mase, vrijeme dobijanja komposta se skraćuje sa 6 mjeseci na 3 mjeseca, a i znatno



se smanjuju neželjeni mirisi. Učesnicima je pojašnjeno koji sve otpaci mogu biti kompostirani, na koji način vršiti kompostiranje u domaćinstvima, koje su prednosti upotrebe komposta i kako izgraditi sopstveno kompostište. Takođe su prezentovani materijali koji se koriste u kompostiranju i značaj komposta na rast biljaka. Deset učesnika je na licu mjesta dobilo na korišćenje odgovarajuća kompostišta na kojima mogu primijeniti naučeno. Mediji su dobro ispratili i ovu aktivnost.

#### Naziv aktivnosti 33: Nabavka i podjela namjenske opreme za kompostišta od 400 litara za učesnike treninga koji su prošli obuku o kompostiranju

Nakon završenog treninga prijavljenim za kompostiranje uručeni su na korišćenje prethodno nabavljeni komposteri. Sa korisnicima su potpisani ugovori. A to su: Angelina Nikolić, Mirko Jovanović, Radovan Mirković, Siniša Tomić, Velizar Kovačević, Nevenka Bulatović, Ivan Zečević, Radinko Ćiprianić, Branko Filipović i Nikola Kovačević.



## **3. Realizovane aktivnosti u 2019.**

**Naziv aktivnosti 34: Održavanje predavanja za djecu u OŠ "Dušan Bojović" o proizvodima iz prirode, načinu sakupljanja i receptima.**

U prostorijama JU OŠ "Dušan Bojović" u skladu sa prethodnim dogo-



vorom sa upravom škole 29. oktobra održano je predavanje na temu "Proizvodi iz prirode - zdravo i ukusno". Urađen je poster, kao najava ovog događaja. Poster je objavljen na portalu [www.zupa.today](http://www.zupa.today) pa su ga preuzeeli i neki drugi internet portali. Djecu je sa projektom Zeleni put i planiranim aktivnostima koje tek treba da se realizuju upoznao koordinator projekta. Kroz predavanje djeca su upoznata sa nutricionističkim i ekonomskim značajem proizvoda iz prirode sa prostora Župe Nikšićke. Potencijal za razvoj zelenog biznisa od ovih proizvoda je veliki ali se malo koristi, pa su djeca mogla da čuju u kojim sve segmentima se ovi proizvodi upotrebljavaju (za ishranu, u alternativnoj medicini i za biznis). Nakon predavanja za djecu je organizovan kviz znanja gdje su oni pokazali naučeno. Svi učesnici kviza su dobili prigodne poklone, a najboljima je poklonjen i suvenir - privezak koji je prije godinu za svoje potrebe i od doprinosa svojih članova uradila Župa u srcu. Đaci su dobili priručnik o proizvodima iz prirode. Na kraju predavanja djeca su se počastila soko-vima od drenjina koje proizvodi porodica Mirjačić u Ozrićićima a sve u cilju neposrednog konzumiranja zdravih proizvoda iz prirode, shvatajući to kao dodatni i najbolji način promovisanja zdrave ishrane. Sokove su donirali članovi organizacije kao doprinos projektu. Za više informacija o ovoj projektnoj aktivnosti pogledajte link <https://zupa.today/vijesti/potencijal-u-proizvodima-iz-prirode.html>

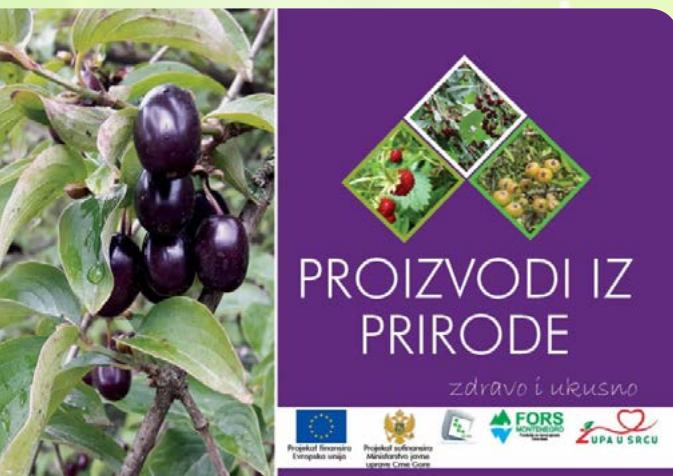
Predavanje su ispratili štampani mediji DAN i internet portali. Objave medija možete pogledati na facebook linku: [LINK](#)

Predavanju je prisustvovalo 27 učenika, kao i predavač, koordinator i asistent koordinatora.

Učenici su na kraju predavanja ispunili i evaluacioni upitnik. Anketirani su predavanje ocijenili većinom kao vrlo dobro i odlično, a većini se najviše dopao organizovani kviz.

## **3. Realizovane aktivnosti u 2019.**

**Naziv aktivnosti 35: Priprema i izrada priručnika na temu "Proizvodi iz prirode i zdravo i ukusno"**



Urađeno je 60 komada priručnika "Proizvodi iz prirode, zdravo i ukusno". Priručnik je obradio nekoliko različitih proizvoda iz prirode, njihov značaj, gdje se mogu naći u prirodi, recepti u kojima se koriste kao i primjenu u alternativnoj medicini. Priručnik je postavljen i u elektronskoj formi na portalu [www.zupa.today](http://www.zupa.today). Dio priručnika je podijeljen učesnicima predavanja. Za priručnik možete pogledati [LINK](#).



**Aktivnost 36: Reagovanje na ponovljeni ekološki incident izlivanja vode iz rudokopa u župske vodotoke**

Ponovni ekološki incident koji se u novembru desio u Župi kada je bujica otpadne vode iz jame i rudokopa sprala najprije u Mačak, a onda dalje u Gračanicu i Liverovićko jezero pokazao je nemoć nadležnih institucija da riješe problem na koji je organizacija Župa u srcu već duže vrijeme upozoravala. Šteta koja je učinjena prirodi Župe je ogromna, a kakve će biti dugoročne posljedice po ljudi, biljni i životinjski svijet ostaje da se vidi.

Župa u srcu je nakon incidenta uputila dopis Komunalnoj inspekciji Opštine Nikšić od koje nije stigao nikakav odgovor.

Kompanija Uniprom metali je u selu Kuta nakon incidenta uradila sanaciju štete nastale na imanjima i javnoj infrastrukturi, ali nije poznato šta je i koliko urađeno da se smanji uticaj daljeg zagađenja na župske vode.



## 3. Realizovane aktivnosti u 2019.

### Aktivnost 37: Obuke članova organizacije

Predstavnik organizacije Župa u srcu, Jovo Radulović jedan je od dobitnika sertifikata „Trening za trenere LEADER“. Sertifikati koji su osim predstavnicima iz Crne Gore dodijeljeni i predstavnicima ostalih zemalja Balkana koje nijesu dio EU omogućavaju dalje širenje ideje i znanja o LEADER programu. Polaznici seminara su tokom 10-ak dana održavani u Skoplju i Tirani stekli znanja i preporuku da mogu da održavaju treninge svima koji budu zainteresovani u budućnosti za razvoj LAG-ova i ovog programa. Organizator seminara bila je Stalna radna grupa za ruralni razvoj Zemalja jugoistočne Evrope (SWG RRD) i Balkanska mreža za ruralni razvoj, a finansijski Njemačka organizacija za razvojnu saradnju (GIZ) uz pomoć Projekta Njemačke razvojne saradnje. Predavači na seminaru su bili Gero Wieschollek, internacionalni trener i Matija Zamlijačanec iz hrvatskog LAG-a Izvor. Crna Gora je jedina zemlja na Balkanu gdje zvanično nema osnovana nijedna Lokalna akciona grupa (LAG) i gdje LEADER program za sada ostaje samo u pokušajima. Na koji način se može iskoristiti Instrument za pretpriступnu pomoć u oblasti ruralnog razvoja (IPARD) kao podrška sprovodenju Lokalnih strategija razvoja i mjera definisanih tim strategijama u Crnoj Gori izgleda ne zna niko, jer Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja nekorišćenje ovog fonda pravda nepostojanjem LAG-ova, a nepostojanje LAG-ova je „zavezano“ u nejasne procedure osnivanja, rada i neaktivnosti mnogih ruralnih zajednica u Crnoj Gori. Nacionalna Mreža za ruralni razvoj Crne Gore uradila je dosta na regionalnom povezivanju i umrežavanju, ali bez započinjanja procesa na lokalnom nivou sve ostaje samo slovo na papiru.

Zadnjih par godina u Župi je učinjeno nekoliko koraka ka formiranju LAG-a, ali nejasna procedura i nepostojanje jasnih pravila osnivanja i rada ograničavaju širenje ove grupe koliko i neaktivnost susjednih zajednica od kojih moraju dolaziti inicijative, jer je Leader upravo koncept od lokalnog ka nacionalnom.



### Aktivnost 38: Organizovanje konkursa za izbor najboljeg suvenira u 2019. godini

Župa u srcu već četvrtu godinu zaredom organizuje ovaj konkurs sa namjerom da podstakne lokalno stanovništvo da stvori neku novu vrijednost. Na konkursu za izbor najboljeg suvenira Župe za 2019. godinu pristigla su tri rada koja je uradila i poslala mlada Milena Mitrović učenica V2 razreda OŠ „Dušan Bojović“. Organizacija Župa u srcu je odlučila da za uloženi trud ovoj mlađoj autorki dodijeli nagradu od 50 eura koja je bila predviđena konkursom. Nagrada je uručena mlađoj autorki u župskoj školi 27.decembra.



## 3. Realizovane aktivnosti u 2019.

### Aktivnost 39: Podrška fudbalskom klubu



Župa ove godine u Opštinskoj ligi u malom fudbalu ima svoju ekipu i nastupa u sastavu: Miloš Kovačević, Nikola Radulović, Miloš Krulanović, Nikola Bojović, Aleksandar Bezmarević, Marko Ivanović, Radovan Đikanović, Radovan Mušikić, Ognjen Nerić, Dejan Toljić, Boško Bulatović, Veljko Đoković i Rajko Perković. Nastup ekipе Župa u Opštinskoj ligi su podržali: MZ Župa, STR MSD, Caffe bar Centar, BIM Produkt, Gradnja Inženjering i Župa u srcu.

### Aktivnost 40: Promocija guslarskog koncerta župskog guslara Milana Filipovića

Portal organizacije [www.zupa.today](http://www.zupa.today) je promovisao i najavio koncert župskog guslara i dizajnirao plakat događaja. Fotografije sa ovog događaja možete naći na linku: [LINK](#)

Video se može pronaći na našem You tube kanalu na linku: [LINK](#)

07. APRIL U 11|55H



### Aktivnost 41: Podrška aktivnostima koje sprovodi MZ Župa

Organizacija i njeni članovi od osnivanja podržavaju i promovišu rad i mjesne zajednice Župa što je aktivno rađeno tokom 2019. kako tokom organizovanih prote-

sta, tako i tokom nekih značajnih projekata koji su rađeni ili su počeli da se provode u Župi.

### Aktivnost 42: Urađen mural na ulazu u seosku biblioteku

Nastavnica Zorica Baltić Ivanović je sa svojim učenicima odradila sjajan mural na ulazu u Župsku biblioteku. Sredstva za mural dr Đuza Bulatović obezbijedena su preko projekta "Mi hoćemo, mi možemo" koji je finansirao Fond za aktivno građanstvo, a realizovao Omiladinski pokret Župa uz punu podršku organizacije Župa u srcu.



# Narativni izvještaj za 2019. godinu

## 4. Realizovani projekti u 2019.

### PROJEKAT: „DA, BIRAM ČISTO!“

Nizak nivo ekološke svijesti, neadekvatna zaštita i promocija prirodnih potencijala neki su od problema sa kojima su suočena naselja Župe. Značajna količina otpada koja se produje na teritoriji Župe još uvijek nije uključena



u sistem organizovanog upravljanja otpadom. Kao posljedica toga evidentno je i postojanje divljih deponija po Župi, a zaštiti prirodnih predjela se i ne pridaje značaj.

Da bi uticala na rješavanje ovih problema u zajednici organizacija Župa u srcu započela je realizaciju projekta „Da, biram čisto!“ koji će se sprovedio tokom 6 mjeseci na teritoriji Župe Nikšićke. Ovaj projekat je podržan kroz program „Za jači glas organizacija građanskog društva“, koji realizuje Fond za aktivno građanstvo - FAKT, a finansira Američka ambasada u Podgorici.

Tokom trajanja projekta realizovane su različite aktivnosti kojima su se postigli ciljevi projekta - smanjenje broja divljih deponija



i veći broj uključenih domaćinstava u sistem upravljanja otpadom, kao i bolja promocija prirodnih predjela Župe.

U projektu je realizovana kampanja „Da, biram čisto!“, izradjeno 10 niša i postavljanje 27 kontejnera, mapirano 27 divljih deponija i realizovano 5 akcija čišćenja. Održane su dvije manifestacije „Putevima Lukavičkih dokoljena“ i „Parada konja na Lukavici“ u cilju promocije planine Lukavice i čistih predjela Župe.

Vrijednost projekta je bila 3.900,00 eura.

## 4. Realizovani projekti u 2019.

### PROJEKAT: AKADEMIJA ODRŽIVOSTI - FOND ZA RAZVOJ ŽUPE

Organizacija Župa u srcu je u 2019. realizovala učešće u programu „Akademija održivosti“. „Program „Akademija održivosti“ se realizuje u okviru regionalnog projekta „UKLJUČI SE i utiči: Razvoj filantropije za

jače civilno društvo“ („SIGN Up for Impact: Philanthropy Development for Stronger Civil Society“) koji implementira SIGN mreža fondacija iz zemalja jugoistočne Evrope, uz podršku Evropske unije i Balkanskog fonda za demokratiju. U Crnoj Gori, projekat realizuje Fond za aktivno građanstvo – FAKT.“



**Fond  
za razvoj  
Župe**



žele da je razvijaju na bolje.

Tokom 6 mjeseci trajanja projekta organizacija je u pomoć mještana Bjeloševine i dijela Vasiljevića u zajednici uspjela da prikupi iznos od • 4000,00 eura koliko je bilo potrebno sakupiti da bi donator uplatio isti taj iznos, tako da se fond udvostručio.

Nakon prikupljanja sredstava krenulo se u rekonstrukciju stare vodenice u naselju Bjeloševina, biće urađen i video, a organizacija je osnažena za buduće slične aktivnosti.

## 4. Realizovani projekti u 2019.

### PROJEKAT: OPASNOSTI AMBROZIJE

Organizacija "Župa u srcu" je uz podršku Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja tj. Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove realizovala projekat "Opasnost ambrozije" kako bi javnost i građane upoznala sa opasnostima koje donosi dalje širenje ove invazivne biljne vrste. Ministarstvo poljoprivrede je prepoznalo opasnost ove biljke i kroz javni poziv uključilo i nekoliko organizacija građanskog društva u borbu sa ovim potencijalno velikim problemom po zdravlje ljudi i produktivnost poljoprivrednih kultura.

Građani Crne Gore, pa i Nikšića nijesu dovoljno upoznati sa zdravstvenim problemima koje donosi širenje ambrozije, poljoprivrednici ne znaju koliko ambrozija utiče na prinos drugih uzgojnih vrsta, a sa problemom ambrozije se nedovoljno upoznaju najmladi kao najugroženiji od alergija koje ona donosi. Sami građani ne znaju kako i na koji način uništavati ovu biljku, kao i da je uništavanje ambrozije na sopstvenim imanjima njihova zakonska obaveza.

Projektom je na jednoj lokaciji pod ambrozijom na teritoriji Župe izvršeno njeni uništavanje, izrađen je edukativni video, priručnik, a rađena je i kampanja za upoznavanje građana, udruženja, mjesnih zajednica i poljoprivrednika sa ovom invazivnom vrstom i posljedicama ukoliko se ona ne bude organizovano i sistematski uništavala. Ukupna vrijednost projekta je 1.000,00 eura, a period sproveđenja projekta je bio 4 mjeseca.



## 4. Realizovani projekti u 2019.

### PROJEKAT: ZELENI PUT

Organizacija Župa u srcu je 03. septembra započela sprovođenje projekta Zeleni put kojim se želi promovisati koncept zelene ekonomije čiji rezultati u Evropi i svijetu dovode do poboljšanja ljudskog blagostanja i socijalne jednakosti, značajno smanjujući rizike po životnu sredinu. Projekat finansira Evropska unija, a sufinansira Ministarstvo javne uprave Crne Gore u okviru projekta FORS Montenegro Green Economy for Advanced Region /Zelena ekonomija za razvoj regiona.

Cilj projekta Zeleni put je doprinijeti povećanju primjene principa zelene ekonomije u ruralnim oblastima u Crnoj Gori kroz povećanje nivoa znanja i svijesti o zelenoj ekonomiji i korišćenju resursa otpada u domaćinstvima u svrhu razvijanja zelenih biznisa i povećanja primjene zelene ekonomije u domaćinstvima i zajednici.

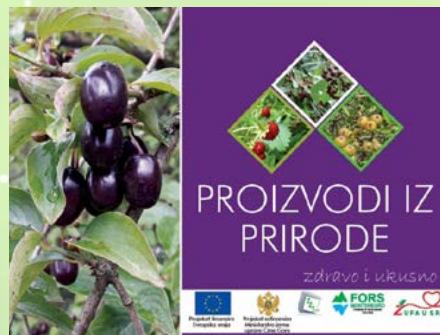
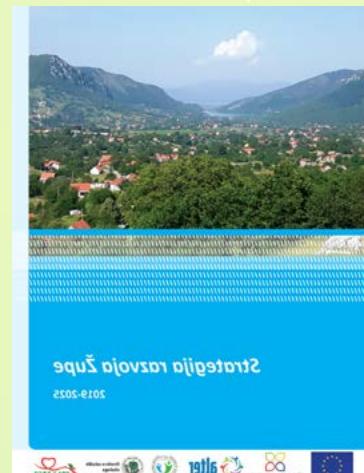
Projektom koji se sprovoditi tokom 7 mjeseci su planirane brojne aktivnosti poput radionica i predavanja iz različitih oblasti zelene ekonomije, konkursa za osnovce iz zelene ekonomije, nabavke opreme za kompostiranje u domaćinstvima, obuke 10 domaćinstava da kompostiraju, analize mogućnosti uspostavljanja sistema kompostiranja u Župi Nikšićkoj, a kroz razne aktivnosti prezentovaće se i primjeri dobre prakse iz zemalja Evropske unije iz oblasti zelene ekonomije, biće urađena i mini solarna sušara od recikliranih materijala. Dio aktivnosti sa ovog projekta je realizovan u 2019. godini a dio će biti realizovan do aprila 2020. godine sve u cilju približavanja zelene ekonomije svim građanima.

Ukupna vrijednost projekta je 5.994 eura.



# Narativni izvještaj za 2019. godinu

## 6. Naše publikacije u 2019.



## **7. Naši donatori u 2019.**

Ministarstvo javne uprave Crne Gore

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i  
fitosanitarne poslove Crne Gore



## **8. Odnosi prema medijima i zajednici u 2019.**

Organizacija je nastavila odličnu saradnju sa zajednicom prije svega sa mještanima i Mjesnom zajednicom Župa. Odlična saradnja je ostvarena i sa OŠ „Dušan Bojović“, privrednim društvima i pojedincima koji od početka podržavaju naš rad.

Odlična saradnja ostvarena je sa medijima od kojih izdvajamo saradnju sa dnevnim novinama DAN, Vijesti, Dnevne novine, internet portalima Onogošt, Mladi Nikšića, Vijesti, Antena M, Standard i televizijom Vijesti. Nadamo se da će u narednim projektima ova saradnja biti još veća i bolja.

Organizacija Župa u srcu je u 2019. godini imala nekoliko inicijativa upućivanih državnim institucijama i inspekcijskim čijom reakcijom ne možemo naročito biti zadovoljni.

Odlična saradnja je postojala i sa lokalnim organizacijama civilnog društva sa kojima Župa u srcu realizuje i neke od aktivnosti.

**“Župa u srcu”  
81418 Miolje polje bb,  
Župa, Nikšić, Crna Gora  
[zupausrcu@gmail.com](mailto:zupausrcu@gmail.com)  
[www.zupa.today](http://www.zupa.today)**



Keep in touch. Visit us on:



**www.zupa.today**

